

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сирцов В. К., Хитрик А. Й., Федосєєва О. В., Зідрашко Г. А.

Метою роботи було вивчення ефективності використання інтерактивних методів у педагогічному процесі на кафедрі гістології, цитології і ембріології ЗДМУ. У якості методів дослідження були використані: об'єктивний аналіз засвоєння знань студентами шляхом їх атестації, анкетування і незалежне опитування. Стаття містить методики різних інтерактивних методів, які застосовуються у викладанні гістології, цитології та ембріології в ЗДМУ, за якими проведено аналіз і надано рекомендації щодо застосування їх, залежно від виконуваних завдань. Таким чином, впровадження інтерактивних методів підвищує ефективність засвоєння знань студентами, розвиває клінічне мислення і інтерес до навчання.

Ключові слова: Болонський процес; інтерактивні методи; студенти.

Вступ. Завданням вищої медичної освіти є підготовка фахівців, здатних логічно мислити [1, 2]. Цього вимагають не тільки сучасні стандарти освіти, згідно принципам кредитно-трансферної системи, що діє в рамках Болонського процесу, а й соціально-економічні тенденції розвитку світової медицини [2, 6, 7]. Для підготовки студентів до професійної діяльності використовуються інноваційні методи навчання у ВУЗі. Навчальний процес вимагає постійного вдосконалення в зв'язку з прогресом медичної науки. Зважаючи на це, акценти при вивченні медичних дисциплін переносяться на сам процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого студента [4, 5]. Успішність досягнення цієї мети залежить не тільки від того, що засвоюється, а й від того, як засвоюється: індивідуально або колективно, авторитарно або з підключенням творчого потенціалу. З нашої точки зору, в засвоєнні студентами знань допомагають інтерактивні методи навчання, суть яких полягає в тому, щоб забезпечити виконання студентами тих завдань, в процесі вирішення яких вони самостійно оволодівають знаннями і навичками, а також розвиваються

творчо і набувають уміння працювати в команді, виробляючи особистісний підхід до виникаємої проблеми [1].

Мета роботи: вивчення застосування інтерактивних методів викладання на базі кафедри гістології, цитології і ембріології ЗДМУ, аналіз досвіду та ефективності їх використання.

Методи дослідження: об'єктивна оцінка засвоєння знань студентами за допомогою поточної та підсумкової атестації, оцінка ефективності методик професорсько-викладацьким складом. Використовувалося також незалежне опитування та анкетування студентів.

Результати обговорення. На кафедрі використовують імітаційні і неімітаційні форми організації навчання з використанням інтерактивних методів. Ці методи є найбільш ефективними засобами залучення студентів в навчально-пізнавальну діяльність, допомагають в здійсненні завдань конкретного заняття.

Заняття з заздалегідь запланованими помилками. Ця форма проведення заняття була розроблена проф. Пантелеєвим В.М. для розвитку у студентів умінь оперативно аналізувати професійні ситуації – прообраз клінічного мислення.

Підготовка викладача до заняття з гістології має на увазі запланувати помилки (звичай найбільш поширені).

Завдання студентів полягає в тому, щоб по ходу заняття відзначати помилки і назвати їх в кінці. На розбір помилок відводиться 10–15 хвилин. В ході цього розбору даються правильні відповіді на питання – викладачем, студентами або спільно.

Досвід показує, що метод краще застосувати в групах з сильною підготовкою і, як правило, на другому році, при вивченні курсу приватної гістології.

Заняття-бесіда. Діалог з аудиторією є найбільш поширеною і порівняно простою формою активного залучення студентів до навчального процесу. Таке заняття передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Перевага його полягає в тому, що воно дозволяє привертати увагу студентів до найбільш важливих питань теми, визначати зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей студентів.

Дуже зручний і часто вживаний нами метод, однак швидко викликає ефект звикання і вимагає чергування з більш активними методами.

Заняття-дискусія. На відміну від заняття-бесіди тут викладач не тільки використовує відповіді студентів на свої питання, а й організує вільний обмін думками в інтервалах між логічними розділами.

Дискусія – це взаємодія викладача і студентів, вільний обмін думками, ідеями та поглядами з досліджуваного питання.

Заняття – конференція. Оно імітує наукову конференцію. В якості домашнього завдання кожному студенту дається тема для виступу, причому відомості повинні бути не тільки з підручника, а також з наукових публікацій, монографій, лекцій. Такий метод зручний, якщо студенти слабкі, а обсяг матеріалу великий.

Кейс-метод. Метод case-study або метод конкретних ситуацій (від англійського case – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних

завдань – ситуацій (рішення кейсів). Метод допомагає розвивати логічне мислення і творчий нестандартний підхід. Добре використовувати при вивченні приватної гістології в групах з хорошою підготовкою.

Активізація творчої діяльності. Активізація творчої діяльності студентів здійснюється практично шляхом виконання творчих завдань. Так, наприклад, на кафедрі виконувалися переклади наукових статей, складання тематичних кросвордів, виготовлення таблиць, наукових посібників, вивчення і аналіз теоретичного матеріалу в вітчизняних та зарубіжних джерелах, виступи в наукових гуртках, на студентських та наукових конференціях.

Метод заняття за принципом «снігової кулі». Заняття починається з того, що студентам викладається питання і дається індивідуально час на роздуми. Потім починається обговорення в групах. Цей метод дозволяє утягнути в обговорення всіх студентів. Метод зручно застосовувати в невеликих групах, де студенти володіють різним рівнем підготовленості.

Метод «ручка в центрі столу». Студентам пропонується вирішення однієї задачі. На один лист кожен студент записує один варіант відповіді і пересуває лист колезі, при цьому свою «ручку» пересуває в центр столу. При відсутності відповіді, «ручка» залишається у студента. Всі відповіді обговорюються спільно. Такий підхід допомагає сконцентрувати увагу студента на конкретному важливому (на думку і вибору викладача) питанні і краще запам'ятати його. Використовується нами цей метод частіше, якщо заняття проходить на останній парі, і позначається природна втома молодих людей, а тема важлива і актуальна.

«Мозковий штурм». Метод має на увазі отримання від групи в короткий час великої кількості варіантів відповідей на поставлене запитання або завдання. Така експрес-методика дозволяє отримати картину рівня підготовленості студентів до заняття, підвищує комунікативні якості і розвиває здатність не губитися в екстремальних ситуаціях. Метод хороший для активізації розу-

мової діяльності і залучення уваги студентів до актуальності даної теми.

Метод «кожен вчить кожного». Для проведення такого заняття необхідно приготувати картки з фактами-тезами даної теми. Студентам роздають картки і пропонується обмін інформацією один з одним протягом певного часу. Сенс-зібрати якомога більше фактів. Викладач опитує студентів вибірково. Такий метод дуже зручний при роботі в великих групах з середнім рівнем підготовки.

Метод малих груп. Робота декількох студентів по конкретному розділу теми. Потім обмін інформацією. Далі спільне обговорення. Чим менше часу відпущено на завершення уроку, тим менше повинен бути розмір групи. Опит показує, що робота малими групами допомагає скоротити час підготовки, розвинути комунікативні здібності і зручна у великих групах для повноцінної атестації студентів протягом заняття.

Висновки. В результаті багаторічного систематичного впровадження в роботі кафедри гістології, цитології і ембріології ЗДМУ інноваційних технологій, накопичений досвід по використанню активних методів навчання. Аналізуючи його, і спираючись на результати атестації студентів, встановлено підвищення ефективності в засвоєнні знань студентами, розвиток здатності застосовувати їх в різних ситуаціях, а також посилення інтересу до навчання і розвиток творчого мислення. Кафедра гістології, цитології та ембріології ЗДМУ вважає

вищеописані інновації перспективними і планує розширювати список використаних інтерактивних методів. Спираючись на отримані дані, можемо рекомендувати ці методи для широкого застосування в освітньому процесі по кредитно-модульній системі навчання, а також організувати на базі профільної кафедри курс для викладачів з метою освоєння ними нових активних методів викладання дисципліни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грубінко В. В. Індивідуальна та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульній системі організації навчального процесу / В. В. Грубінко // Кредитно-модульна система організації навчального процесу : матеріали науково-практичного семінару. – Тернопіль : ТДПУ, 2004. – С. 3.
2. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К.: Політехніка, 2003. – 200 с.
3. Оптимізація організації контролю знань студентів з гістології, цитології та ембріології у світлі вимог Болонського процесу / Ю. М. Нерянов, В. К. Сирцов, О. В. Федосеева [та ін.] // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т.17, №2, ч.2. – С. 108 – 110.
4. Медична освіта у світі та в Україні / Ю. В. Поляченко, В. Г. Передерій, О. П. Волосовець [та ін.]. – К.: «Книга плюс», 2005. – 383 с.
5. Сирцов В. К. Особливості підготовки студентів зі спеціальності «Лабораторна діагностика» з курсу гістології, цитології та ембріології / В.К. Сирцов, В.М. Ступищенко // Впровадження засад Болонської системи освіти: український і зарубіжний досвід : матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції. – Тернопіль, 2007. – С. 46 – 48.
6. Шулікін Д. С. Вища освіта України: вдосконалені нормативну базу і підвищені якості / Д. С. Шулікін // Освіта України. – 2011. – № 13-14. – С. 4.

INTERACTIVE EDUCATIONAL METHODS IN TEACHING OF HISTOLOGY, CYTOLOGY AND EMBRYOLOGY IN THE MEDICAL HIGH SCHOOL

Syrtsov V.C., Hytryk A.Y., Fedoseeva O.V., Zidrashko G.A.

Currently, the implementation of the educational systems in the framework of the Bologna process, the relevance of acquiring new technology in teaching. This article

ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ГИСТОЛОГИИ, ЦИТОЛОГИИ И ЭМБРИОЛОГИИ В МЕДИЦИНСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Сирцов В.К., Хитрик А.И., Федосеева О.В., Зидрашко Г.А.

В настоящее время для реализации образовательных систем в рамках Болонского процесса, актуальность приобретают новые технологии в обучении. В данной статье изло-

presents the results of the introduction of interactive methods in teaching at the Department of Histology, Cytology and Embryology ZSMU. Research carried out with the help of an objective analysis of the assimilation of knowledge by students attestation and independent survey. By organizing interactive teaching methods used in the work of Histology, cytologists and Embryology ZSMU, we came to the conclusion that use them should be based on the objectives of the teacher, the volume and complexity of the material, the number of students in the group, and the level of preparedness of students and their individual abilities. The study found that the use of interactive teaching methods in Histology, Cytology and Embryology, greatly expands the opportunity to convey to the student teacher maximum amount of information in a limited time occupation; increases the effectiveness of student learning; develops creative thinking and raises interest in learning. As a result, early education for medical students adapting to the growing load, it is possible to effectively cope with the huge flow of information, develop flexibility of thought, there is the motivation of students to acquire a high level of knowledge that will subsequently successfully complete their education and grow in competitive specialist. In order to improve the quality of the educational process, based on the results of their research, provided guidance for the use of various interactive methods in teaching histology, cytology and embryology. This article will be useful for teachers morphological disciplines and for teachers of other departments of the high school medical profile.

Keywords: Bolonsky process; interactive method; students.

жены результаты внедрения интерактивных методов в преподавании на кафедре гистологии цитологии и эмбриологии ЗГМУ. Исследование проводилось при помощи объективного анализа усвоения знаний студентами путем аттестации, анкетирования и независимого опроса. В результате исследования установлено повышение эффективности усвоения знаний студентами, развитие творческого мышления и интереса к учебе. Проведен анализ различных интерактивных методов и даны рекомендации по применению их, в зависимости от выполняемых задач.

Ключевые слова: Болонский процесс; интерактивный метод; студенты.